

Izvješće o provedenim aktivnostima na projektu „Očuvanje starih domaćih sorti jabuka“ za period 01. 06. 2010 – 01. 06. 2011.

U skladu s prihvaćenim programom projekta odmah po potpisu ugovora krenulo se s realizacijom prvih planiranih aktivnosti, a to su inventarizacija postojećih nasada starinskih sorti jabuka na koprivničkom području i identifikacija njihove sortne pripadnosti.

U periodu od 01. 07. – 01. 12. 2010. godine na širm koprivničkom području ukupno su inventarizirana 43 nasada starinskih sorti jabuka s kojih su ukupno prikupljena 102 uzorka plodova za identifikaciju.

Za svako inventarizirano stablo GPS uređajem zabilježene su geografske koordinate i napravljena fotografija stabla radi kasnijeg lakšeg pronalaženja istog tijekom uzimanja plemki za cijepljenje. Uzorkovani plodovi su morfološki opisani i fotografirani što je poslužilo za identifikaciju sorti. Temeljem prikupljenih podataka tijekom zimskih je

mjeseci napravljena identifikacija prikupljenog sortimenta. Veći dio prikupljenog materijal

sortno je identificiran, no među prikupljenim sortama bilo je nekoliko sinonima, iste sorte samo različitog nazivlja kao i nekoliko homonima, različitih sorti koje se isto nazivaju. Jedan dio prikupljenog materijala nije bilo moguće identificirati odnosno po morfološkim obilježjima prispodobiti poznatom sortimentu pa se vjerojatno radi o autohtonim materijalima nastalim odabirom lokalnih voćara.

Virginijka ružica (23. 07. 2010)

Gravenstein (23. 07. 2010)

Citronka (15. 09. 2010)

Zelenika (10. 10. 2010.)

Bijela zimska rebrača (06. 11. 2010.)

Božićnica (12. 12. 2010.)

S ciljem promocije projekta, prikupljanja podataka o lokalnom nazivlju projektom prikupljenih starinskih sorti i procjene njihove rasprostranjenosti tijekom proljeća 2011. godine objavljeno je više članaka u Gospodarskom listu, Glasu Podravine i Podravskom listu, a o projektu se govorilo i u specijaliziranim emisijama nacionalne televizije i radija.

Početkom ožujka nabavljene su podloge za cijepljenje i posađene u rasadniku obitelji Šalamon na Vinici. Podloge su tijekom vegetacije održavane čistim od korova, vršena je redovita zaštita od bolesti te postavljen sustav za navodnjavanje kapanjem. Podloge su pripremljene za cijepljenje koje se planira obaviti tijekom prve polovice kolovoza.

Održavanje starih stabala jabuka

Većina postojećih stabala starinskih sorti jabuka na našem području u razdoblju je staranja i očuniranja pa ih treba posebno negovati.

Njega starih stabala se sastoji prvenstveno od rezidbe. Rodne grane starinskih sorti jabuka nalaze se uglavnom samo na obodu krošnje, rast grana je minimalan, a korijenov sistem se uglavnom više ne obnavlja, što kod starih stabala smanjuje rodnost i kvalitetu plodova.

Pomiđivanje pravilnom rezidbom

Pravilnom rezidbom stara stabla jabuke se pomiđuju, produžuju im se životni vijek i razdoblje rodnosti. Nakon provedenog pomiđivanja stablo bolje rodi, a plodovi su kvalitetniji. Rezidbom se odstranjuju oštećene i suhe grane kao i one koje su se oblesle zbog preobilnog roda iz prethodne godine. Krošnja se nadalje propušta izostavljanjem svake druge grane. Na taj način stimulira se rast novih grana. Intenzitet rezidbe prilagođava se stanju krošnje tako da se slabija krošnja orezuje manje, a gušta intenzivnije.

Imela – česti nametnik na voćkama

Sa starih stabala potrebno je također ukloniti imelu, vrlo čestog nametnika koji na zapuštenim stablima može u potpunosti obrasti krošnju i ugušiti čitavo stablo. Imela je poluparazit kojeg uglavnom šire ptice raznose – ličepijve sjemenke po granama voćaka. Ključnjem sjemenke razvijaju se haustorije, svojevrsne sašijke koje prodiru u provodne snopice kore iz koje crpe vodu i potrebne minerale za svoj razvoj. Razvojem se formira zimzeleni grm.

Starinske sorte jabuka 003

Sorta počinje sazrijevati sredinom listopada da bi užina postala krajem godine. Dobro se čuva sve do proljeća. Plodovi su blago plosnati i srednje krupni. Najčešće su promjera 7 i visine 6 cm. Prosječna masa im je oko 180 g. Peteljčino udubljenje je pravilno ljevkastog oblika srednje dubine. Peteljka je dugačka oko 1,5 cm i gusto obrasla finim dlačicama. Čašično udubljenje je srednje duboko, a čaška velika, poluotvorena s čašičnim listićima zavrnutim prema van. Osnovna boja ploda je mutnozeleno koja dozrijevanjem prelazi u žućkastu, a ozviptljeni dijelovi postaju zagasito crveni. Pokožica ploda je srednje debela i žilava, ali stajanjem omekša. Meso je svijetložućkaste boje, sočno, slatko kiselkastog okusa bez posebnog mirisa.

Starinske sorte jabuka 001

Citronka

Točan odgovor na pitanje o kojoj se starinskoj sorti jabuke radi, prvi nam je poslao: **Borislav Hrgarek Calinec 70 42243 Maruševac** Pritplatnik je nagrađen knjigom *Stare sorte jabuka* koja će mu biti dostavljena na kućnu adresu.

Voditelj projekta
Dr. sc. Zdravko Matotan

Starinske sorte jabuka 003

Lokalni naziv sorte: _____
Ime i prezime: _____
Adresa: _____
Tel. broj: _____

Kupon izrežite, popunite i do 5. lipnja 2011. pošaljite na adresu: **Gospodarski list d.d. Trg bana J. Jelačića 3 10000 Zagreb PP 205**

Koja je ovo sorta?

U Koprivnici, 12. 07. 2011.

Prof. dr. sc. Zdravko Matotan
Voditelj projekta

Zdravko Matotan